

Överförmyndarnämnden

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se**Remissvar SOU 2025:91 betänkandet Nya regler om arv och testamente – bland annat ett testamentsregister i offentlig regi och ett stärkt skydd för efterlevande sambor (Ju 2025/01730)**

Härmed lämnas Linköping kommuns yttrande över ovan rubricerat betänkande SOU 2025:91.

Arvsrätt för kusiner och mer avlägsna släktingar

Kommunen ställer sig bakom utredningens förslag i bedömningen att den legala arvsrätten inte bör utvidgas till att omfatta kusiner och mer avlägsna släktingar. En utvidgning av arvsrätten skulle leda till utdragna processer i samband med upprättande av bouppteckning och efterföljande arvskifte. För förordnade ställföreträdare enligt föräldrabalken skulle detta medföra merarbete och genom ökade kostnader för arvode drabba de huvudmän som företräds i dessa processer. Med större arvtagarkrets ökar även risken för osämja bland dödsbodelägarna vilket i sin tur ökar antal dödsbon som behöver företrädas av en utredningsman. Följden av detta skulle bli fler utdragna och kostsamma utredningar.

En utvidgning av den legala arvsrätten skulle också leda till fler dödsbon där arvinge är okänd eller vistas på okänd plats. För överförmyndarens del skulle det innebära fler förordnanden enligt 11 kap. 3 § föräldrabalken för att bevaka den bortavarandes rätt. Bortsett från den ökade arbetsbelastningen inom överförmyndarverksamheten skulle en sådan ordning ytterligare belasta den redan ansträngda tillgången till ställföreträdare som skulle behöva förordnas i dessa uppdrag. Den gode mannen ska kvarstå i uppdraget i fem år och dödsboet kan först därefter avvecklas.

Stärkt skydd för efterlevande sambo

Kommunen tillstyrker utredningens förslag beträffande stärkt skydd för efterlevande sambo. Sett till samhällsutvecklingen de senaste decennierna, då fler och fler väljer samboförhållande som samlevnadsform framför äktenskap, är det enligt kommunens uppfattning befogat med en lagändring som ger efterlevande sambo ett starkare skydd jämfört med dagens regelverk. Utredningen föreslår bland annat att bröstarvingar ska kunna avstå

sin omedelbara arvsrätt och träda in som efterarvingar. För underåriga barn föreslås överförmyndarens samtycke inhämtas, i likhet med vad som idag gäller för särskullbarn i förhållande till efterlevande styvförälder. Enligt kommunens mening stärker denna ordning skyddet för den efterlevande sambon samtidigt som den underåriges rätt tillvaratas i och med överförmyndarens kontroll. För att underlätta överförmyndarens praktiska arbete efterfrågar kommunen dock ett förtydligande kring de överväganden som bör föregå ett samtycke till ett arvsavstående.

Vad som i övrigt gäller förslaget om ökade möjligheter för sambor att genom testamente förordna om sin kvarlåtenskap till förmån för den efterlevande har kommunen inget att erinra mot.

Testamentsregister

Kommunen ställer sig även positiv till utredningens förslag beträffande ett testamentsregister i offentlig regi. Många av de huvudmän som förekommer inom kommunens överförmyndarverksamhet företräds, till följd av kognitiva nedsättningar, av förordnade ställföreträdare. I början av uppdraget saknar dessa normalt närmare kännedom om sina huvudmän, om det inte handlar om anhöriga eller andra närstående. Inte sällan blir ställföreträdaren den som får ta ansvar för avveckling av huvudmannens bostad i samband med dennes flytt till exempelvis ett äldreboende. Om huvudmannen tappat förmåga och inte kan informera om eventuellt testamentets existens är risken överhängande att det aldrig kommer fram med följderna att dennes sista vilja inte beaktas. Med ett testamentsregister skulle dessa huvudmäns rätt stärkas, också i de fall när de som dödsbodelägare företräds av sina ställföreträdare.

Linköpings kommun är av uppfattningen att kommunernas överförmyndarverksamhet bör ges möjlighet att söka i registret för att på bästa sätt utöva tillsyn av ställföreträdare som bevakar huvudmäns rätt i dödsbon. Därtill bör kommunernas dödsbohandläggare beredas tillgång till registret.

Kommunen vill i sammanhanget även lyfta fördelar med ett register över framtidsfullmakter. Ett sådant register skulle, i likhet med testamentsregister, bidra till att den enskildes vilja beaktas den dagen hjälpbehovet aktualiseras. I förlängningen skulle detta leda till färre ställföreträdarskap enligt föräldrabalken och därmed minskade kostnader för bland annat kommuner.

För Linköpings kommun

Ali Hajar

Ordförande Överförmyndarnämnden Linköpings kommun